

Visoška kronika

Povzetek vsebine celotnega romana

Roman je postavljen v 17. stoletje na Visoko nad Škofjo Loko. Zapisovalec kronike je Izidor Kalan (oz. Khallan). Izidor pripoveduje o svojem očetu Polikarpu Khallanu, o njegovi trdi osebnosti, o tem, kako si je posestvo pridobil z zločinom.

Polikarp se je namreč bojeval v 30-letni vojni in je s kameradoma Lukežem in Joštom Schwarzkoblerjem ukradel vojaško blagajno. Plen naj bi si razdelili, vendar sta Polikarp in Jošt Lukeža ogoljufala, Schwarzkoblerja pa je Polikarp kasneje po poti domov ubil. Kupil je obe visoški kmetiji, Lukeža pa vzel za hlapca. V zakonu sta se mu rodila dva sinova, Izidor in Jurij. Izidor se je izučil kovaštva, Jurija pa so poslali v jezuitsko šolo v Ljubljano, a so ga tam po štirih letih zavrnil. Ko je bil Izidor star 26 let, mu je oče povedal, da ga je namenil za dediča in mu za nevesto izbral Margareto Wulffing iz Davč, ki je bila Izidorjeva sestrična.

Na Visoko je prišla stara Pasaverica in prosila za prenočišče. Morala je od doma za zaslužkom, da bi lahko preživljala vnukinjo Agato; njenega moža Jošta Schwarzkoblerja so namreč našli umorjenega blizu domače vasi pri kraju Passau. Ko je preklela morilca svojega moža, je Polikarp obnemel in se zgrudil. Drugo jutro je Pasaverica umrla.

Očeje po njeni smrti Izidorju razkril svojo življenjsko zgodbo in mu naročil, naj prekine zaroko z Margareto in odide na Nemško po Agato ter se z njo poroči, če ga bo hotela za moža, v nasprotnem primeru naj ji izplača polovico od obeh kmetij. Zatem je tudi on umrl.

Z Agatinim prihodom se je začelo na Visokem novo življenje. V Agato, ki je namenjena za ženo Izidorju, se zaljubita njegov brat Jurij in Marks Wulffing, brat prejšnje Izidorjeve zaročenke Margarete, ki je na Visokem služil kot hlapec. Ker je Agata Marksa zavrnila s kľofuto, se ji je ta maščeval tako, da jo je obtožil čarovništva in jo naznanil na loškem gradu. Na Visoko biriči in odgnali Agato v Loko.

Izidor je šel na loški grad, da bi glede Agate govoril s škofom Joannesom Franciscusom (oz. Janezom Frančiškom). Škof ga je vprašal, ali veruje v čarovnice. Izidor je pritrdil. Na koncu mu škof pojasnil, da bodo poskusili z vodo in če Agata na kateri koli način pride živa iz vode, je njena nedolžnost dokazana.

Sodbo so pripravili pod mestom, ob sotočju obeh Sor. Sodniki so zaslišali Izidorja in Jurija. Jurij je pričal, da ne veruje v čarovnice, saj še nobene ni videl. Naslednji dan ob enajstih dopoldne se je začel preizkus z vodo. Agata je zabredla v vodo, ko pa jo je spodneslo in je izginila pod gladino, je Jurij skočil v vodo in jo rešil. Njeno nedolžnost je potrdila še Margareta, ki je pričala proti bratu Marksu. Agata je kasneje očitala Izidorju, ker se ni zavzel zanjo in je celo verjel, da je čarovnica. Domov jo je na konju peljal Jurij in Izidor je spoznal, da jo je izgubil zaradi svoje »posvetne ošabnosti«.

Agata je bila v postelji mesec dni. Nato je Izidor njej in Juriju izročil obe posestvi in odšel v vojsko. Sam si je vzel le gornjo hišo in toliko denarja, kot bi ga moral dobiti brat Jurij. Leta 1695 sta se Jurij in Agata poročila, dve leti kasneje pa se Izidor vrnil iz vojske (od doma je bil 12 let). Poškodovanemu

Izidorju je prišla streč Margareta Wulffing, ki je še vedno gojila čustva do njega. Tako se z njo Izidor tudi oženil. Izidor je umrl 20. decembra 1710.

Izidorjev sin Georgius Postumus, ki se je rodil po očetovi smrti, je pripisal, kaj se je v tem času zgodilo na Visokem. Leta 1716 je kužna bolezen pobrala gospodarja Jurija in najstarejšega otroka. Na Visokem sta živeli obe materi, Jurijeva hči Suzana in on, Izidorjev sin. Dve leti starejša sestrična ga včasih presenetila s pogledom, ki skoraj "ni dovoljen med najbližjimi sorodniki". On pa se je želel posvetiti oltarju in opravljati službo za duše tistih, ki so na visoškem dvorcu umrli pred njim in še vedno iščejo božjega usmiljenja.